

סוג הבחינה: א. בגרות לנבחני משנה
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: קיץ תשע"ב, 2012
מספר השאלון: 205,001102

תנ"ך

יחידת הלימוד החמישית

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה ורבע.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון – (26x2) – 52 נקודות
פרק שני – (16x3) – 48 נקודות
סה"כ – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.
(2) התרכז בנושא. בסס את דבריך על הכתוב.

הערה: בקטעים המצולמים מן התנ"ך בא השם המפורש בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (52 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 1-3 (לכל שאלה – 26 נקודות).

1. סיפורי האבות

קרא בראשית, כ"א, 10-20.

וַתֹּאמֶר לְאַבְרָהָם גֵּרֶשׁ הָאֵמָה הַזֹּאת
וְאֵת-פְּנֵיהָ כִּי לֹא יִירֶשׁ בְּן־הָאֵמָה הַזֹּאת עִם-בְּנֵי עַם-יִצְחָק:
וַיֹּדַע הַדְּבָר מְאֹד בְּעֵינֵי אַבְרָהָם עַל אֹדֶת בְּנוֹ: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
אֶל-אַבְרָהָם אֶל-יָרֵעַ בְּעֵינֶיךָ עַל-הַנְּעֹר וְעַל-אִמְתְּךָ כֹּל אֲשֶׁר
תֹּאמֶר אֵלֶיךָ שָׂרָה שָׂמַע פְּקֻלָּה כִּי בִי־צָחָק יִקְרָא לָךְ זֶרַע: וְגַם
אֶת-בְּן־הָאֵמָה לִגְוֵי אֲשִׁימְנוּ כִּי זֶרַעְךָ הוּא: וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם
בַּבֶּקֶר. וַיִּקְחֶלֶחֶם וְחַמַּת מִים וַיִּתֵּן אֶל-הַגֵּר שֵׁם עַל-שִׂכְמָהּ
וְאֵת-הַיֶּלֶד וַיִּשְׁלַחַהּ וַתֵּלֶךְ וַתֵּתֶעַ בְּמִדְבַּר בְּאֵר שָׁבַע: וַיְכַלּוּ
הַמַּיִם מִן־הַחֲמַת וַתִּשְׁלַח אֶת־הַיֶּלֶד תַּחַת אֶחָד הַשִּׁיחִים: וַתֵּלֶךְ
וַתֵּשֶׁב לָהּ מִנְּגַד הַרְחֵק כַּמֶּטְחָוּי קֶשֶׁת כִּי אָמְרָה אֶל-אֲדָמָה
בְּמוֹת הַיֶּלֶד וַתֵּשֶׁב מִנְּגַד וַתִּשָּׂא אֶת־קֻלָּהּ וַתִּבְדֹּךְ: וַיִּשְׁמַע
אֱלֹהִים אֶת־קוֹל הַנְּעֹר וַיִּקְרָא מִלֶּאךָ אֱלֹהִים וְאֶל-הַגֵּר מִן־
הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר לָהּ מַה־לָּךְ הַגֵּר אֶל־תִּירְאִי כִּי־שָׁמַע אֱלֹהִים
אֶל־קוֹל הַנְּעֹר בְּאֲשֶׁר הוּא־שָׁם: קוּמִי שְׂאִי אֶת־הַנְּעֹר וְהַחֲזִיקִי
אֶת־יָדְךָ בּוֹ כִּי־לִגְוֵי גְדוֹל אֲשִׁימְנוּ: וַיִּפְקַח אֱלֹהִים אֶת־עֵינֶיהָ
וַתֵּרָא בְּאֵר מִים וַתֵּלֶךְ וַתִּמְלֵא אֶת־הַחֲמַת מִים וַתִּשָּׂק אֶת־
הַנְּעֹר: וַיְהִי אֱלֹהִים אֶת־הַנְּעֹר וַיַּגְדֵּל וַיֵּשֶׁב בְּמִדְבַּר וַיְהִי רֵבֵה
קֶשֶׁת:

- א. (1) אוריאל סימון, במאמרו "גירוש ישמעאל – העקדה שקדמה לעקדת יצחק", טוען כי אפשר למצוא נקודות דמיון רבות בין סיפור גירוש ישמעאל לסיפור עקדת יצחק בבראשית, כ"ב.
- ציין והסבר שלוש נקודות דמיון ושני הבדלים בין שני הסיפורים. (14 נקודות)
- (2) כיצד מצטיירת דמותו של אברהם בעיניך על סמך שני הסיפורים האלה (בראשית, כ"א, 10-20; כ"ב, 1-13)? נמק, ובסס את דבריך על שני הסיפורים. (8 נקודות)
- ב. סימון במאמרו טוען שעל אף הגירוש נשמר הקשר בין ישמעאל ובין משפחת אברהם. מהו האירוע המלמד לדעתו על קשר זה? (4 נקודות) /המשך בעמוד 3/

שים לב: המשך הבחינה בעמוד 4.

/המשך בעמוד 4/

טו והנה איש זקן
 טז בא מן-מעשהו מן-השדה בערב והאיש מהר אפרים והוא-
 יז גר בגבעה ואנשי המקום בני ימיני: וישא עיניו וירא את-
 יח האיש הארח ברחוב העיר ויאמר האיש הזקן אנה תלך
 ומאין תבוא: ויאמר אליו עברים אנחנו מבית-לחם יהודה
 עדי-דפתי הר-אפרים משם אנכי ואלך עד-בית לחם
 יט יהודה ואת-בית ה' אני הלך ואין איש מאסף אותי
 הביתה: וגם-הבן גם-מספוא יש לחמודינו וגם לחם ויין יש-
 כ לו ולאמתך ולנער עם-עבדיך אין מחסור כל-דבר: ויאמר
 האיש הזקן שלום לך רק כל-מחסורך עלי רק ברחוב אל-
 כא תלך: ויביאהו לביתו ויבול לחמורים וידחצו רגליהם ויאכלו
 כב וישתו: המה מיטיבים את-לבם והנה אנשי העיר אנשי בני-
 בלועל נספו את-הבית מתדפקים על-הדלת ויאמרו אל-
 כג האיש בעל הבית הזקן לאמר הוצא את-האיש אשר-בא
 אל-ביתך ונדענו: ויצא אליהם האיש בעל הבית ויאמר
 כד אלהם אל-אחי אל-תרעו נא אחרי אשר-בא האיש הזה
 אל-ביתי אל-תעשו את-הנבלה הזאת: הנה בתי הבתולה
 כה ופילגשהו אוציאה-נא אותם וענו אותם ועשו להם הטוב
 כו בעיניכם ולאיש הזה לא תעשו דבר הנבלה הזאת: ולא-
 אבו האנשים לשמע לו ויחזק האיש בפילגשו ויצא אליהם
 חזון וידעו אותה ויתעללו-בה כל-הלילה עד-הפקד
 כז וישלחה בעלות השחר: ותבא האשה לפנות הבקר ותפל
 כח פתח בית-האיש אשר-אדוניה שם עד-האור: ויקם אדוניה
 בפקר ויפתח דלתות הבית ויצא ללכת לדרך והנה האשה
 כט פילגשו נפלת פתח הבית וידיה על-הסף: ויאמר אליה קומי
 ונלכה ואין ענה ויקחה על-החמור ויקם האיש וילך למקמו:

ויבל

בעלות

(שים לב: סעיפי השאלה בעמוד הבא.)

- א. י' אמית, במאמרה "ביקורת על שבט בנימין ועל העיר גבעה", טוענת שבאמצעות הסיפור "פילגש בגבעה" רצה המספר לזעזע את הקורא, כדי לעורר בו ביקורת על שבט בנימין ועל העיר גבעה.
- (1) קרא גם **בראשית**, י"ט, 1-11.
- לדברי אמית הדרך העיקרית שבאמצעותה המספר מנסה לזעזע את הקורא היא שימוש ברמיזות לסיפור סדום.
- ציין שלושה הבדלים בין סיפור סדום לסיפור "פילגש בגבעה", והסבר במה הבדלים אלה מעצימים אצל הקורא את הזעזוע מן הסיפור "פילגש בגבעה". (12 נקודות)
- (2) מדוע ביקש המספר לעורר ביקורת דווקא על שבט בנימין ועל העיר גבעה? בסס את דבריך על **שמואל א**, ט, 1-2; י', 26.
- (6 נקודות)
- ב. אפשר לטעון שבסיפור "פילגש בגבעה" באה לידי ביטוי ביקורת לא רק על כלל החברה בעיר גבעה, אלא גם על הבעל ועל המארח.
- בסס טענה זו על שתי ראיות מן הקטע שלפניך, והסבר כל ראיה. (8 נקודות)

/המשך בעמוד 6/

קרא בראשית, ל"ח, 8-19; 25-26.

בראשית, ל"ח, 8-19

ח וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְאוֹנָן בֶּן אֵל-
ט אִשְׁתְּ אָחִיךָ וַיְבִס אֶתְּךָ וְהָקֵם זֶרַע לְאָחִיךָ: וַיֵּדַע אוֹנָן כִּי לֹא
י לֹא יִהְיֶה הַזֶּרַע וְהָיָה אִם-בָּא אֶל-אִשְׁתְּ אָחִיו וְשָׁחַת אֶרְצָה
י לְבִלְתִּי נָתַן זֶרַע לְאָחִיו: וַיֵּדַע בְּעֵינָיו הֵן אֲשֶׁר עָשָׂה וַיָּמַת
יא גַם-אִתּוֹ: וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְתָמָר כְּלָתוֹ שְׁבִי אֵלַי בֵּית-
יב אָבִיךָ עַד-יִגְדַּל שִׁלְהָ בְנֵי כִי אֹמַר פְּנֵי-מוֹת גַּם-הוּא כְּאָחִיו
יג וְתִלְךְ תִּמְרָה וְתִשָּׁב בֵּית אָבִיךָ: וַיִּרְבוּ הַיָּמִים וַתֵּמֶת בֵּת-שׁוּעַ
יד אִשְׁתְּ-יְהוּדָה וַיִּנְחַם יְהוּדָה וַיַּעַל עַל-גִּזְזוֹ צֹאנוּ הוּא וְחִירָה
יג רָעָהוּ הַעֲדִלְמִי תִמְנָתָה: וַיִּגְדַּל לְתָמָר לֵאמֹר הִנֵּה חָמִיד עָלַי
יד תִּמְנָתָה לְגִזְ צֹאנוּ: וַתִּסַּר בְּגָדֶיהָ אֶלְמְנוּתָהּ מֵעַלֶיהָ וַתִּכְסֵם
יז בַּצִּעִיף וַתִּתְעַלֶּף וַתִּשָּׁב בִּפְתַח עֵינַיִם אֲשֶׁר עַל-דֶּרֶךְ תִּמְנָתָה
יח כִּי רָאָתָה כִּי-יִגְדַּל שִׁלְהָ וְהוּא לֹא-נִתְּנָה לּוֹ לְאִשָּׁה: וַיִּרְאֶהָ
יט יְהוּדָה וַיַּחְשְׁבֶהָ לְזוֹנָה כִּי כִסְתָה פְּנֵיהָ: וַיֵּט אֶלֶיהָ אֶל-הַדֶּרֶךְ
יז וַיֹּאמֶר הֲבֵנָה נָא אֲבוֹא אֵלֶיךָ כִּי לֹא יָדַע כִּי כְלָתוֹ הוּא וַתֹּאמֶר
יח מִה-תִּתֶּן-לִי כִּי תָבוֹא אֵלַי: וַיֹּאמֶר אֲנִכִּי אֲשַׁלַּח גְּדֵי-עִזִּים
יח מִן-הַצֹּאן וְתֹאמַר אִם-תִּתֶּן עֲרֵבוֹן עַד שְׁלַחְךָ: וַיֹּאמֶר מִה
יט הָעֲרֵבוֹן אֲשֶׁר אֶתֶן-לְךָ וְתֹאמַר חֲתָמְךָ וּפְתִילְךָ וּמִטְּךָ אֲשֶׁר
יט בְּיָדְךָ וַיִּתֶּן-לָהּ וַיָּבֹא אֵלֶיהָ וַתַּהַר לּוֹ: וַתִּקֶּם וַתִּלְךְ וַתִּסַּר
צִעִיפָה מֵעַלֶיהָ וַתִּלְבַּשׁ בְּגָדֵיהָ אֶלְמְנוּתָהּ:

בראשית, ל"ח, 25-26

כז הוא מוֹצֵאת וְהִיא
כז שְׁלַחָה אֶל-חַמְיָה לֵאמֹר לְאִישׁ אֲשֶׁר-אֵלַי לּוֹ אֲנִכִּי הָרָה
יז וְתֹאמַר הַכֹּדֶר-נָא לְמִי הַחֲתָמָת וְהַפְּתִילִים וְהַמִּטָּה הָאֵלֶּה:
יט וַיִּכַּר יְהוּדָה וַיֹּאמֶר צִדְקָה מִמֶּנִּי כִּי-עַל-כֵּן לֹא-נִתְּתִיךָ לְשַׁלְּחָה
כז בְּנִי וְלֹא-יִסַּף עוֹד לְדַעְתָּהּ:

- א. קרא פסוקים 9-11 וגם **דברים**, כ"ה, 5-6. גם אונו וגם יהודה לא פעלו על פי חוק הייבום, המנוסח ב**דברים**, כ"ה, 5-6. הסבר קביעה זו, ובסס אותה על הכתובים. (8 נקודות)
- ב. קרא את פירוש רש"י לפסוק 25:
לא רצתה [תמר] להלבין פניו [של יהודה] ולומר: ממך אני מעוברת, אלא: 'לאיש אשר אלה לוי', אמרה: אם יודה - יודה מעצמו, ואם לאו - ישרפוני, ואל אלבין פניו. מכאן אמרו: נוח לו לאדם שיפילוהו לכבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים.
- (1) האם דמותה של תמר המצטיירת מפירוש רש"י שלפניך, תואמת את דמותה המצטיירת מפסוקים 13-19 בקטע שלפניך? נמק. (12 נקודות)
- (2) רש"י מוסיף כי תמר זכתה בגמול על שלא הלבינה את פני חמיה. קרא גם **רות**, ד', 18-22, והסבר לאיזה גמול התכוון רש"י. (6 נקודות)

/המשך בעמוד 8/

פרק שני (48 נקודות)

ענה על שלוש מהשאלות 4-8 (לכל שאלה – 16 נקודות).

4. סיפורי האבות

קרא בראשית, י"א, 26-32.

וַיְחִי-
 תָּרַח שְׁבַעִים שָׁנָה וַיֻּלְּד אֶת-אַבְרָם אֶת-נְחֹר וְאֶת-הָרָן:
 וַיֵּלֶה תּוֹלְדֹת תָּרַח תָּרַח הוֹלִיד אֶת-אַבְרָם אֶת-נְחֹר וְאֶת-
 הָרָן וְהָרָן הוֹלִיד אֶת-לוֹט: וַיָּמָת הָרָן עַל-פְּנֵי תָּרַח אָבִיו בְּאֶרֶץ
 מוֹלְדֹתָיו בְּאוּר כְּשָׂדִים: וַיִּקַּח אַבְרָם וְנְחֹר לָהֶם נָשִׁים שָׁם
 אֶשְׁת־אַבְרָם שָׂרִי וְשֵׁם אֶשְׁת־נְחֹר מִלְכָּה בַת-הָרָן אֵבִי-
 מִלְכָּה וְאָבִי יִסְכָּה: וַתְּהִי שָׂרִי עֲקָרָה אֵין לָהּ וָלֶד: וַיִּקַּח תָּרַח
 אֶת-אַבְרָם בְּנוֹ וְאֶת-לוֹט בֶּן-הָרָן בֶּן-בְּנוֹ וְאֵת שָׂרִי בְלָתוֹ
 אֶשְׁת־אַבְרָם בְּנוֹ וַיֵּצְאוּ אִתָּם מְאוּר כְּשָׂדִים לְלֶכֶת אֶרְצָה
 כְּנָעַן וַיָּבֹאוּ עַד-חָרָן וַיֵּשְׁבוּ שָׁם: וַיְהִיו יְמֵי-תָּרַח חֲמִשׁ שָׁנִים
 וּמֵאֲתַיִם שָׁנָה וַיָּמָת תָּרַח בְּחָרָן:

- א. הקטע שלפניך משמש אקספוזיציה (= מצג) לסיפור אברהם בארץ כנען. ציין והסבר שני פרטים מהקטע שתורמים להבנת המשך הסיפור. (6 נקודות)
- ב. (1) על פי רצף הסיפור של הקטע שלפניך ובראשית, י"ב, 1, אפשר להניח שהצו לעזוב את חרן וללכת לארץ כנען ניתן לאברם בעקבות נכונותו לשינויים לאחר מותו של תרח אביו. קרא פסוקים 26, 32 בקטע שלפניך ובראשית, י"ב, 4. האם הנתונים בפסוקים אלה תואמים את ההנחה שאברם יצא לאחר מות אביו? נמק. (5 נקודות)
- (2) קרא פסוק 32 בקטע שלפניך ואת פירוש רמב"ן על פסוק זה: זה מנהג כל הכתוב לספר חיי האב והולידו הבן ומיתתו, ואחר כך מתחיל בעניין הבן בכל הדורות, כך נהגו הכתובים. איזה קושי בפסוק בא רמב"ן לפתור, וכיצד הוא פותר קושי זה? (5 נקודות)

/המשך בעמוד 9/

5. סיפורי האבות

קרא בראשית, י"ח, 16-26.

טז ויקמו משם האנשים וישקפו
 יז על-פני סדם ואברהם הלך עמום לשלחם: וַהֲאָמַר הַמְכַסֶּה
 יח אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אָנִי עֹשֶׂה: וְאַבְרָהָם הָיוּ וְהָיָה לְגוֹי גָדוֹל
 יט וְעַצּוֹם וְנִבְרָכוּ-כֹּבוֹ כָּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ: כִּי יִדְעֶתֶּיךָ לְמַעַן אֲשֶׁר
 יצה אֵת-בְּנֵיךָ וְאֵת-בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דְרֹךְ הַיְיָ לַעֲשׂוֹת
 צדקה וּמִשְׁפָּט לְמַעַן הָבִיא הַיְיָ עַל-אַבְרָהָם אֶת-אֲשֶׁר-
 כ דָּבַר עָלָיו: וַיֹּאמֶר הַיְיָ זַעֲקֵת סָדֵם וְעַמּוּדָה בִּידְבָרָהּ וְחַטָּאתָם
 כא כִּי כָבְדָהּ מְאֹד: אֲרָדָה-נָא וְאַרְאֶה הַפְּצַעְקוֹתָהּ הַבָּאָה אֵלַי
 כב עֲשׂוּ וְכָלָה וְאִם-לֹא אֲדַעָה: וַיִּפְּנוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים וַיֵּלְכוּ סָדֵמָה
 כג וְאַבְרָהָם עֹדְנֵנו עִמָּד לִפְנֵי הַיְיָ: וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הָאֵף
 כד תִּסְפָּה צְדִיק עִם-רָשָׁע: אוֹלַי יֵשׁ חֲמִשִּׁים צְדִיקִים בְּתוֹךְ הָעִיר
 הָאֵף תִּסְפָּה וְלֹא-תִשָּׂא לְמָקוֹם לְמַעַן חֲמִשִּׁים הַצְּדִיקִים אֲשֶׁר
 כה בְּקִרְבָּהּ: חֲלִלָה לָךְ מַעֲשֵׂה וּבְדַבַּר הַזֶּה לְהַמִּית צְדִיק עִם-
 כו רָשָׁע וְהָיָה כְּצְדִיק כְּרָשָׁע חֲלִלָה לָךְ הַשֹּׁפֵט כָּל-הָאָרֶץ לֹא
 יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט: וַיֹּאמֶר הַיְיָ אִם-אֶמְצָא בְּסָדֵם חֲמִשִּׁים צְדִיקִים
 בְּתוֹךְ הָעִיר וְנִשְׂאתִי לְכָל-הַמָּקוֹם בְּעִבּוּרָם:

א. (1) יש הטוענים כי בקטע זה אברהם מוצג כנביא.

קרא גם שמות, ל"ב, 9-14; עמוס, ג', 6-7.

כתוב מה מאפיין את הנביא על פי כל אחד מכתובים אלה (סך הכול – שני מאפיינים),

והסבר כיצד כל מאפיין בא לידי ביטוי בסיפור שלפניך על אברהם. (5 נקודות)

(2) על פי הקטע שלפניך, ה' ייעד לאברהם תכלית מסוימת.

מהי התכלית? האם ההתנהגות של אברהם בקטע מעידה על התאמתו ליעודו? נמק.

(5 נקודות)

ב. בדברי אברהם לה' בקטע שלפניך הוא מעלה שני טיעונים עקרוניים בנוגע לעשיית משפט.

הסבר שני טיעונים אלה. בסס את דבריך על הכתוב. (6 נקודות)

/המשך בעמוד 10/

קרא בראשית, ל"ג, 7-1.

וישא

א

יַעֲקֹב עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה עֵשָׂו בָּא וְעִמּוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ
 וַיַּחֲזֵן אֶת-הַיְלָדִים עַל-לֵאָה וְעַל-רָחֵל וְעַל שְׁתֵּי הַשְּׁפָחוֹת:
 וַיִּשֶׂם אֶת-הַשְּׁפָחוֹת וְאֶת-יְלִדֵיהֶן רֵאשִׁנָּה וְאֶת-לֵאָה וַיְלִדֶיהָ
 אַחֲרָנִים וְאֶת-רָחֵל וְאֶת-יוֹסֵף אַחֲרָנִים: וְהוּא עָבַר לְפָנֵיהֶם
 וַיִּשְׁתַּחוּ אֶרְצָה שִׁבְעַת פְּעָמִים עַד-גִּשְׁתּוֹ עַד-אָחִיו: וַיִּרְץ עֵשָׂו
 לְקִרְאתוֹ וַיַּחֲבֹקְהוּ וַיִּפֹּל עַל-צוּאָרוֹ וַיִּשְׁקֶהוּ וַיִּבְכּוּ: וַיִּשָּׂא
 אֶת-עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת-הַנָּשִׁים וְאֶת-הַיְלָדִים וַיֹּאמֶר מִי-אַלֶּה
 לְךָ וַיֹּאמֶר הַיְלָדִים אֲשֶׁר-חָנַן אֱלֹהִים אֶת-עַבְדְּךָ: וַתִּגָּשׁ
 הַשְּׁפָחוֹת הֵנָּה וַיְלִדֵיהֶן וַתִּשְׁתַּחוּיָן: וַתִּגָּשׁ גַּם-לֵאָה וַיְלִדֶיהָ
 וַיִּשְׁתַּחוּ וְאַחֲרַיִךְ נָגַשׁ יוֹסֵף וְרָחֵל וַיִּשְׁתַּחוּ:

א. (1) הסבר כיצד אפשר ללמוד מסדר בני המשפחה המתואר בפסוקים 1-2 על

הדרך שבה ההתכונן יעקב למתקפה של עשו. (4 נקודות)

(2) בפסוק 3 נוקט יעקב דרך שונה כדי למנוע מלחמה.

מהי הדרך, וכיצד יעקב מקווה למנוע בעזרתה את המלחמה? (3 נקודות)

ב. (1) קרא גם בראשית, ל"ג, 12-17.

יש הטוענים שבמפגש הפיוס נהג יעקב עם עשו על פי העיקרון "כבדהו וחשדהו".

הסבר כיצד דברי יעקב לעשו בפסוק 14 ומעשיו בפסוק 17 עשויים להדגים

עיקרון זה. בסס את דבריך על הכתוב. (3 נקודות)

(2) מעל האותיות של המילה "וישקהו" בפסוק 4 בקטע שלפניך יש נקודות.

קרא מדרש תנחומא, וישלח, ד.

ביקש עשו לנושכו ונעשה צווארו של שיש, לכך ניקוד על "וישקהו", שלא הייתה נשיקה

של אמת.

האם דברי המדרש מצדיקים את התנהגותו של יעקב כלפי עשו (הנזכרת בסעיף 1)?

נמק. (6 נקודות)

/המשך בעמוד 11/

שים לב: המשך הבחינה בעמוד 12.

/המשך בעמוד 12/

א וְיוֹסֵף
 ב הוֹרֵד מִצְרַיִם וַיִּקְנֶהוּ פוֹטִיפָר סֹרִים פְּרַעֲה שֶׁר הַטַּבָּחִים
 ג אִישׁ מִצְרַיִם מִיַּד הַיִּשְׁמַעֲאֵלִים אֲשֶׁר הוֹרְדוּהוּ שָׁמָּה: וַיְהִי הֵן:
 ד אֶת-יוֹסֵף וַיְהִי אִישׁ מְצַלִּיחַ וַיְהִי בְּבֵית אֲדֹנָיו הַמִּצְרַיִ: וַיֵּרָא
 ה אֲדֹנָיו כִּי הֵן אֹתוֹ וְכָל אֲשֶׁר-הוּא עֹשֶׂה הֵן מְצַלִּיחַ בְּיָדוֹ:
 ו וַיִּמָּצֵא יוֹסֵף חָן בְּעֵינָיו וַיִּשְׂרַת אֹתוֹ וַיִּפְקְדֵהוּ עַל-בֵּיתוֹ וְכָל-
 ז יִשְׁ-לוֹ נָתַן בְּיָדוֹ: וַיְהִי מֵאִזּוֹ הִפְקִיד אֹתוֹ בְּבֵיתוֹ וְעַל כָּל-
 ח אֲשֶׁר יִשְׁ-לוֹ וַיְבָרֶךְ הֵן אֶת-בֵּית הַמִּצְרַיִם בְּגַלְל יוֹסֵף וַיְהִי
 ט בְּרַבְתּ הֵן בְּכָל-אֲשֶׁר יִשְׁ-לוֹ בְּבֵית וּבְשָׂדֵה: וַיַּעֲזֹב כָּל-
 י אֲשֶׁר-לוֹ בְּיַד-יוֹסֵף וְלֹא-יָדַע אֹתוֹ מֵאוֹמֶה כִּי אִם-הִלָּחַם
 יא אֲשֶׁר-הוּא אוֹכֵל וַיְהִי יוֹסֵף יַפְהֵת-תָּאֵד וַיִּפֶּה מְרָאָה: וַיְהִי אַחֲרַי
 יב הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַתֵּשֶׂא אֶשֶׁת-אֲדֹנָיו אֶת-עַיְנֶיהָ אֶל-יוֹסֵף
 יג וַתֹּאמֶר שִׁכְבָּה עִמִּי: וַיִּמָּאֵן וַיֹּאמֶר אֶל-אֶשֶׁת אֲדֹנָיו הֵן אֲדֹנָי
 יד לֹא-יָדַע אֶתִּי מִה-בְּבֵית וְכָל אֲשֶׁר-יִשְׁ-לוֹ נָתַן בְּיָדִי: אֵינְנִי
 טו גְּדוֹל בְּבֵית הַזֶּה מִמֶּנִּי וְלֹא-חָשַׁךְ מִמֶּנִּי מֵאוֹמֶה כִּי אִם-אוֹתָךְ
 טז בְּאֲשֶׁר אֶת-אִשְׁתּוֹ וְאִיךָ אֶעֱשֶׂה הַרְעָה הַגְּדֹלָה הַזֹּאת וַחֲטָאתִי
 יז לֵאלֹהִים: וַיְהִי כַּדְּבָרָה אֶל-יוֹסֵף יוֹם וַיּוֹם וְלֹא-שָׁמַע אֲלֶיהָ
 יח לְשֹׁכֵב אֶצְלָהּ לַהֲיוֹת עִמָּה: וַיְהִי כִּהְיוֹם הַזֶּה וַיָּבֵא הַבַּיִתָּה
 יט לַעֲשׂוֹת מְלֹאכְתּוֹ וְאִין אִישׁ מֵאֲנָשֵׁי הַבַּיִת שֵׁם בְּבֵית:
 כ וַתִּתְּפֹשֶׂהוּ בְּבִגְדוֹ לֵאמֹר שִׁכְבָּה עִמִּי וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ בְּיָדוֹ וַיֵּנֶם
 כא וַיֵּצֵא הַחוּצָה: וַיְהִי כִּדְאוֹתָהּ כִּי עָזַב בְּגָדוֹ בְּיָדוֹ וַיֵּנֶם הַחוּצָה:
 כב וַתִּקְרָא לְאֲנָשֵׁי בֵיתָהּ וַתֹּאמֶר לָהֶם לֵאמֹר רְאוּ הֵבִיא לָנוּ
 כג אִישׁ עִבְרִי לְצַחֵק בָּנוּ בָּא אֵלַי לְשֹׁכֵב עִמִּי וַאֲקָרָא בְּקוֹל גְּדוֹל:
 כד וַיְהִי כִּשְׁמַעוֹ כִּי-הִדְרִימְתִּי קוֹלִי וַאֲקָרָא וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ אֶצְלִי וַיֵּנֶם
 כה וַיֵּצֵא הַחוּצָה: וַתִּנָּח בְּגָדוֹ אֶצְלָהּ עַד-בּוֹא אֲדֹנָיו אֶל-בֵּיתוֹ:
 כו וַתִּדְבַר אֵלָיו כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר בָּא אֵלַי הָעֶבֶד הָעִבְרִי
 כז אֲשֶׁר-הִבְאֵת לָנוּ לְצַחֵק בִּי: וַיְהִי כִּהְרִימִי קוֹלִי וַאֲקָרָא וַיַּעֲזֹב
 כח בְּגָדוֹ אֶצְלִי וַיֵּנֶם הַחוּצָה:

- א. משני הנימוקים של יוסף לסירובו לשכב עם אשת פוטיפר אפשר להסיק שמעשה הניאוף הוא חטא כלפי שניים.
 מי הם השניים? בסס את דבריך על הכתוב. (6 נקודות)
- ב. אשת פוטיפר חוזרת פעמיים על הגרסה שלה לאירוע – בפעם הראשונה לפני עבדיה ובפעם השנייה לפני בעלה.
 ציין שני הבדלים בין שתי הגרסאות בתיאור אותו אירוע, והסבר מה יכולה להיות הסיבה לכל אחד משינויי הגרסאות. (10 נקודות)

8.

מעמד האישה

קרא שמות, כ"ב, 15-16 ואת חוקי אשור A 55, A 56.

שמות, כ"ב, 15-16

טו וְכִי־יִפְתָּה אִישׁ בְּתוּלָה אִשׁ לֹא־אֲדָשָׁה
 טז וְשָׁכַב עִמָּה מִהָרְגָה לֹא לְאִשָּׁה: אִם־מֵאֵן יִמָּאֵן אָבִיהָ
 לְתַתָּה לֹא בְּסָף יִשְׁקַל כְּמִהָר הַבְּתוּלָת:

חוקי אשור

A 55 כי יתפוס [איש בת] איש, שהיא בתולה, בכפייה, וחילל כבודה, - [והיא גרה בבית] אביה ו - [אביה] לא נתבקש בשבילה (לא ביקשו ממנו את ידה) [...] אביה של הבתולה יתפוס את אשת אונס הבתולה, וייתן אותה שיחולל כבודה (=שיאנסוה), הוא לא ישיבה לבעלה, אלא ייקחנה. אביה ייתן את בתו שנאנסה לאונסה. אם אין אישה לאונס, הוא ייתן 1/3 בכסף מחיר הבתולה לאביה, ואונסה יישאנה; הוא לא ידחה אותה. אם לא יחפוץ האב, הוא יקבל את ה-1/3 בכסף מחיר הבתולה, וייתן את בתו לטוב בעיניו.

A 56 ואם התמסרה הבתולה לאיש, יישבע האיש ולא יגעו באשתו. המפתה ייתן 1/3 בכסף כערך הבתולין, והאב יעשה בבתו כטוב בעיניו.

- א. הסבר כיצד חוק פיתוי הבתולה בשמות, כ"ב, 15-16 מגן גם על הבתולה וגם על הכבוד של אבי המשפחה. בסס את דבריך על הכתוב. (5 נקודות)
- ב. (1) ציין נקודת דמיון אחת בין החוק המקראי שלפניך לחוקי אשור שלפניך, והסבר אותה. (5 נקודות)
- (2) על פי החוק האשורי, במקרה שגבר אנס בתולה, לא רק האנס נענש על מעשהו, אלא גם אדם נוסף נענש – מיהו? מה דעתך על עקרון ענישה זה בחוק האשורי? נמק. (6 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
 אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך